

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 21. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: 23. januar 2009
Tidspunkt: Kl. 11.30
Sted: Vær. 2-133

Til stede: Svend Auken (S) formand, Michael Aastrup Jensen (V), Henrik Høegh (V) næstformand, Morten Messerschmidt (DF), Helle Sjelle (KF), Jeppe Kofod (S), Hanne Agersnap (SF), Lone Dybkjær (RV)

Desuden deltog: Sundhedsminister Jakob Axel Nielsen bistået af ambassadør Michael Zilmer-Johns.

Punkt 1. Rådsmøde nr. 2920+2921 (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 26.-27. januar 2009

Alle punkterne henhører under Udenrigsministeriets ressort.

Sagerne blev forelagt af sundhedsministeren, da udenrigsministeren var i Afrika.

Formanden sagde, at da udenrigsministeren var i Afrika, ville sagerne blive forelagt af sundhedsministeren. Han tilføjede, at det ikke er nogen skam for ministre at bede en embedsmand fra Udenrigsministeriet besvare faktuelle spørgsmål i Europaudvalget.

Sundhedsministeren: Jeg forelægger som bekendt udenrigsministermødet den 26.-27. januar på vegne af udenrigsministeren, der er på rejse i Afrika, som formanden nævnte.

Alle dagsordenspunkterne forelægges til orientering.

Jeg vil alene gennemgå de punkter på dagsordenen for rådsmødet, som er af særlig interesse. De øvrige punkter på dagsordenen kan vi selvfølgelig tale om, hvis I ønsker det.

1. Præsentation af formandskabs prioriteter

– *Præsentation*

Rådsmøde 2920+2921 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Sundhedsministeren nævnte ikke dette punkt.

2. Zimbabwe

– *Rådskonklusioner*

Rådsmøde 2920+2921 – bilag 1 (samlenotat side 5)

Sundhedsministeren nævnte ikke dette punkt.

Morten Messerschmidt betegnede det som tilfredsstillende, at man vil gå efter at udvide sanktionerne over for Zimbabwe, og bad om at få uddybet, hvilke sanktioner man overvejer, altså hvad er de ekstra sanktioner, man overvejer ud over dem der allerede findes?

Ministeren svarede ikke på dette spørgsmål.

3. Mellemøsten

– *Politisk drøftelse/ Rådskonklusioner*

Rådsmøde 2920+2921 – bilag 1 (samlenotat side 8)

EUU alm. del (08) – bilag 136 (henvendelse af 6/1-09 fra RCT om situationen i Gaza)

Udvalgsmødereferater:

EUU alm. del (08) – bilag 139, side 509 (senest behandlet i EUU 5/12-08)

EUU alm. del (08) – bilag 79, side 207 (behandlet i EUU 7/11-08)

Rådsmøde 2885+2886 – bilag 3 (skriftlig forelæggelse af rådsmødet 17/7-08)

Sundhedsministeren: Med hensyn til dagsordenspunktet om Mellemøsten vil jeg fokusere på, hvad der kan føjes til udenrigsministerens besvarelse af samrådsspørgsmål M og N i tirsdags.

Udenrigsministeren redegjorde ved den lejlighed udførligt for situationen i forbindelse med konflikten i Gaza og det sydlige Israel, herunder for såvel regeringens som EU's indsats og initiativer til støtte for en stabilisering i den aktuelle situation.

Jeg kan oplyse, at EU-kredsen i onsdags drøftede situationen med Israels udenrigsminister. Fokus var på de aktuelle spørgsmål, som trænger sig mest på. EU understregede behovet for en øjeblikkelig åbning af grænseovergange for at få de humanitære leverancer frem og fordelt i Gaza. Også bestræbelserne på at standse våbenstrømmene til Gaza blev drøftet.

På samme vis vil EU-kredsen på søndag under en middag drøfte situationen med udenrigsministrene fra PA, Egypten, Jordan og Tyrkiet.

Jeg forventer, at rådsmødet næste dag vil koncentrere sig om at identificere EU's bidrag til den videre proces med at gøre den skrøbelige våbenhvile mere robust,

ikke mindst for dermed at sikre, at betingelserne for at gennemføre en omfattende humanitær indsats i Gaza vil være til stede.

Herudover forventer jeg, at perspektiverne for en genoptagelse af fredsprocessen fra Annapolis vil blive drøftet, også i lyset af de førnævnte drøftelser med parterne.

Jeppe Kofod var glad for, at regeringen ville støtte de EU-initiativer, der bliver taget for at imødegå den forfærdelige humanitære katastrofe i Gaza, som har kostet 1390 palæstinensere og 13 israelere livet, samt tusinder er sårede, herunder mange kvinder og børn samt andre civile.

Han betegnede det, Udenrigsministeriet skriver om baggrunden i samlenotatet, som mærkværdigt, idet det lægger hele skylden på Hamas. Det er vigtigt også at huske, at der var en økonomisk blokade, som har betydet en humanitær katastrofe, og at våbenhvilen også blev brudt af Israel. Han syntes, Hamas var en forfærdelig organisation, og at Israel har ret til at forsvare sig, men fandt, at det, man havde set, var helt ude af proportioner. Man bør være mere nuanceret i beskrivelsen af situationen.

Der står i samlenotatet, at man skal have humanitær hjælp uhindret ind i Gaza, men hvad med den økonomiske blokade af Gaza? I den forbindelse henviste han til, at præsident Obama mener, den økonomiske blokade skal ophæves på sigt.

Jeppe Kofod fandt det utroligt vigtigt, at man får gang i fredsprocessen igen, og spurgte, hvordan det går med det. Det er lidt paradoksalt, at man siger, at man vil støtte de moderate kræfter, bl.a. Abbas, men han er en af dem, der allermost hårdnakket har protesteret mod Israels landinvasion. Han bad os om at få stoppet denne konflikt. Hvad gør man for at støtte Abbas' bestræbelser på at skabe en tostatsløsning?

Morten Messerschmidt var klar over, at alle gik ind for proportionalitet, og spurgte, hvad det egentlig indebærer, og ville gerne vide, hvilke betingelser der skulle være opfyldt, for at man må slå igen, næste gang et land bliver angrebet så groft og så langvarigt af en terrororganisation.

Hanne Agersnap tilsluttede sig kritikken af samlenotatet fra Udenrigsministeriet, som hun betegnede som ensidigt. Hun pointerede, at belejringen af Gaza er en del af problemet. Man skriver, at man må undgå, at de radikale kræfter i regionen styrkes, men ved at forstå situationen så ensidigt, så styrker man jo netop de radikale kræfter. Abbas har svindende opbakning, også på Vestbredden, så det er nærmest for sent at benytte det fredsspor, udenrigsministeren talte om under samrådet. Hun mente, vi må prøve at finde ud af, om der er grene af Hamas, man kan forhandle med.

Under samrådet i tirsdags nævnte udenrigsministeren det dansk-hollandske forslag og sagde, at der var andre forslag, som han ikke på et åbent møde kunne redegøre for. Problemet er, at man fuldstændig ødelægger mulighederne for økonomisk vækst i Gaza, så længe Israel vil kontrollere hele grænsen til Gaza.

Derfor mente hun, at hvis vi skal sende en politistyrke derned, må det være for at hjælpe med at få ophævet blokaden af Gaza.

Lone Dybkjær syntes også, det var utroligt, at Udenrigsministeriet kunne præsentere en så ensidig fremstilling i samlenotatet. Hun tog det som udtryk for, at regeringen ensidigt placerer skylden alle andre steder end på Israel og kun baserer sig på Dansk Folkeparti.

Svend Auken henviste til det samråd, man havde haft med udenrigsministeren i tirsdags om Gaza, hvor man var enige om, at man skulle undgå at fremstille situationen sort/hvid. Han pointerede, at ophævelse af blokaden og frigivelse af fanger var en del af våbenhvileaftalen, hvorfor Hamasstyret har ret i, at Israel ikke har overholdt den del af aftalen, som Hamas lægger mest vægt på. Hamasstyret har heller ikke overholdt våbenhvilen, idet det har foretaget angreb med raketter. Udenrigsministeren sagde selv under samrådet, at man skulle passe på med ikke at være for ensidig.

Hvis der bliver et frit valg på Vestbredden nu, vil PA-styret formentlig blive afløst af et Hamasstyre. De handlende i Gaza, som har været blandt de mest moderate, er nogle af dem, der er blevet hårdest ramt. Derfor mente Svend Auken, Israels invasion havde været kontraproduktiv.

Michael Zilmer-Johns, Udenrigsministeriet, fik på opfordring fra sundhedsministeren og med Europaudvalgets tilladelse ordet og svarede på de stillede spørgsmål.

Han beskæftigede sig først med kritikken af samlenotatet. Han henviste til den gode drøftelse, der havde været med udenrigsministeren i samrådet om Gaza i tirsdags. Han påpegede, at samlenotatet var skrevet for ganske længe siden, og at det, der ville være styrende for regeringens linje på rådsmødet, var den drøftelse, der havde været under samrådet, hvor udenrigsministeren havde foretaget en meget klar og nuanceret gennemgang af begivenhedsforløbet og var gået noget længere tilbage, end man gjorde i samlenotatet.

Som udenrigsministeren sagde, er et regeringens holdning, at der hviler et tungt ansvar på Hamas, men der hviler også et ansvar på Israel for at have forsømt lejligheden til at komme videre ad fredssporet. Alle bestræbelser koncentrerer sig nu om at få fornyet gang i fredsprocessen, og de fleste ser det som en forudsætning, at der bliver en forsoning også på den palæstinensiske side. De arabiske lande lægger stor vægt på, at man fastholder Abbas' og det palæstinensiske selvstyres legitime autoritet. Derfor er Abbas også med ved drøftelsen søndag aften i Bruxelles.

I relation til, hvad EU kan gøre, nævnte Michael Zilmer-Johns, at EU i onsdags lagde et stærkt pres på den israelske udenrigsminister og sagde, at nu skulle grænserne åbnes, så nødhjælpen kan komme ind, og så man kan få forsyninger ind til hospitaler mv. EU kan selvfølgelig også på længere sigt medvirke ved genopbygningen.

Michael Zilmer-Johns pegede på, at EU har tætte kontakter til Egypten og til andre spillere og faktisk har en god mulighed for et tæt samarbejde med amerika-

nerne, hvor der er nogle nye muligheder, fordi der er kommet en ny administration. Der er ingen tvivl om engagementet fra EU's side.

På længere sigt er det også en topprioritet at få åbnet grænsen, men en af forudsætningerne er, at Israel kan føle sig tryk ved, at der ikke bliver smuglet våben og raketter ind over grænsen. Det er grunden til det dansk-hollandske initiativ. Andre lande prøver at sørge for, at der ikke sker smuglerier ad søvejen. Michael Zilmer-Johns ville ikke betegne dette som en ensidig støtte til Israel, men som en støtte til at opfylde en af forudsætningerne for, at der kan komme fremskridt i fredsprocessen.

Hanne Agersnap fastholdt sin kritik af samlenotatet, som kun var 8 dage gammelt. Hun håbede, man ville sikre en ophævelse af belejringen, før man gik ind i en enkelt af forudsætningerne f.eks. hjælpen til grænsekontrollen med Gaza-grænserne.

4. Ukraine/Rusland (gasstriden)

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 2920+2921 – bilag 1 (samlenotat side 11)

Ekstraordinært rådsmøde 12/1-09 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af ekstraordinært rådsmøde 12/1-09 om gasstriden)

Sundhedsministeren: Vi har siden årsskiftet været vidne til en markant skærpelse af gasstriden mellem Rusland og Ukraine med direkte konsekvenser for EU-lande. Gasstriden mellem Rusland og Ukraine indebærer imidlertid, at der i nogen grad vil kunne sættes spørgsmålstegn ved Ruslands pålidelighed som gasleverandør og Ukraines pålidelighed som gastransitland.

Det er dog positivt, at russiske og ukrainske repræsentanter den 19. januar underskrev en aftale om betingelserne for leverance af russisk gas til og gennem Ukraine for en 10-årig periode. Og det er positivt, at berørte EU-lande i denne uge igen har modtaget russisk gas via Ukraine.

EU-formandskabet har oplyst, at man forventer at drøfte status i gasstriden, de energipolitiske konsekvenser af gasstriden og EU's samarbejdsrelationer med Ukraine og Rusland.

Danmark er ikke umiddelbart berørt af gasstriden i kraft af dansk egenproduktion af naturgas. Men vi har en klar interesse i, hvordan EU håndterer gasstriden og dens konsekvenser. Og vi har naturligvis en klar interesse i udformningen af EU's politik vedrørende energisikkerhed.

Regeringen har støttet EU-formandskabets og Kommissionens bestræbelser på at holde tæt kontakt til de to parter, men undgå at involvere sig direkte som mægler i gasstriden.

Gasstriden er endnu et argument for, at EU må intensivere bestræbelserne på at mindske afhængigheden af fossile brændstoffer og undgå ensidig afhængighed

af en enkelt eller nogle få leverandører. Vi lægger endvidere vægt på initiativer vedrørende energieffektivisering og øget fokus på vedvarende energi.

Morten Messerschmidt syntes, det var en lille smule usympatisk af Ukraine at tappe af gassen fra Rusland, som Europa havde købt og betalt. Han spurgte, hvor langt man er med at bygge en gasledning direkte mellem Rusland og Tyskland.

Michael Zilmer-Johns, Udenrigsministeriet, sagde, at EU selvfølgelig har interesseret sig meget nøje for årsagerne til denne konflikt, hvor man ikke ensidigt kan lægge ansvaret på hverken Rusland eller Ukraine. Han mente, Rusland og Ukraine har en fælles interesse i at fremstå som en troværdig leverandør, henholdsvis transportør. Det er der brug for i en årrække endnu, idet det varer adskillige år at få bygget en direkte rørledning, som bliver operationel. Han ventede snart en ansøgning til Danmark i relation til miljøgodkendelse af, at en del af rørledningen kommer til at ligge på dansk territorium. Det, der skal drøftes på mandag, er, hvad vi kan gøre for at sikre os en bredere forsyningsmulighed og en sikrere information. Michael Zilmer-Johns nævnte i den forbindelse, at der allerede er ledninger via Belarus til Tyskland, hvilket er det, der har holdt det meste af Europa flydende med gas under denne krise. Men man ønsker selvfølgelig at bygge nogle flere rørledninger.

Svend Auken pegede på, at vi fra dansk side ud fra et energipolitisk synspunkt ønsker os et T-stik på den nye nordlige rørledning så vi kan modtage gas fra den, mens rørledningen i Sverige er et kontroversielt spørgsmål med antirussiske undertoner. Han nævnte, at da Europaudvalget i denne uge var i Prag, fik man indtryk af, at det tjekkiske formandskab var begejstret for den solidaritet og enighed, der havde været i EU-kredsen, og fremhævede, at det var af den grund, Putin havde besluttet sig for at lave aftalen. Derfor mente han, at det ville være positivt, hvis vi på det kommende møde udtrykte anerkendelse af dette.

Udg. 5. (Evt.) Det vestlige Balkan

– *Politisk drøftelse/(Evt.) Rådskonklusioner*

Rådsmøde 2920+2921 – bilag 1 (samlenotat side 14)

Udvalgsmødereferater:

EUU alm. del (08) – bilag 139, side 508 (senest behandlet i EEU 5/12-08)

EUU alm. del (08) – bilag 79, side 217 (behandlet i EEU 7/11-08)

Punktet var udgået af dagsordenen.

Udg. 6. (Evt.) Sudan/Darfur

– (Evt.) *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 2920+2921 – bilag 1 (samlenotat side 16)

Udvalgsmødereferater:

EUU alm. del (072) – bilag 151, side 385 (senest behandlet i EUU 8/2-08)

Punktet var udgået af dagsordenen.

7. Eventuelt: Guantanamo

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 2920+2921 – bilag 1 (samlenotat side 19)

Sundhedsministeren: Den portugisiske udenrigsminister, Luis Amado, har den 10. december 2008 sendt sine EU-kolleger et brev, hvori han opfordrer til, at EU skal sende et klart signal til den amerikanske administration om, at EU er villig til at hjælpe med lukningen af Guatanamolejren.

Da der endnu ikke foreligger et konkret udspil fra den nye amerikanske administration, forventes alene en generel og foreløbig drøftelse på rådsmødet på mandag.

Regeringen vil udtrykke stor tilfredshed med, at den tiltrædende amerikanske administration er i færd med at konkretisere planerne for en lukning af Guatanamolejren. Vi vil naturligvis også udtrykke vor støtte til, at EU indgår i drøftelserne med USA om udarbejdelse af en samlet amerikansk plan for afvikling af lejren.

Det særlige spørgsmål om eventuel modtagelse af fanger har tidligere været genstand for en rådføring i Det Udenrigspolitiske Nævn i juni 2007. Der var i den forbindelse tilslutning til den danske linje, hvorefter den amerikanske henvendelse skulle besvares negativt under henvisning til de juridiske vanskeligheder, som en imødekommelse ville indebære.

Jeppe Kofod betegnede det som glædeligt, at præsident Obama på sin første dag som præsident har underskrevet et dekret om at lukke Guatanamolejren og stoppe brugen af tortur. Han mente, den danske regering har et vist medansvar for Guatanamobasen, fordi man ikke klart nok fra starten af tog afstand herfra og hele den gråzone, som man bevægede sig ind i ved at tilsidesætte Genèvekonventionen i kampen mod terror. Han spurgte, om man kunne sige lidt mere om, hvad resultatet af drøftelserne i Rådet vil blive. Vil der komme et samlet europæisk udspil til, hvordan man kan hjælpe USA med at løse problemet? Udgangspunktet er selvfølgelig, at USA selv skal retsforfølge de folk, de mener er terrorister, mens de, der ikke er terrorister, skal frigives.

Morten Messerschmidt bifaldt, at regeringen afviser at overtage et juridisk problem skabt af et andet land, men spurgte, om det er et synspunkt, som vinder bred opbakning i EU-kredsen, særligt blandt de store lande.

Svend Auken bad de danske forhandlere være opmærksomme på, at Guantanamolejren bliver en af de første sager, hvor Europa skal vise noget imødekommenhed over for den nye amerikanske administration. Selv om vi har det principielle synspunkt, at det er amerikanernes egen sag, og selv om Morten Messerschmidt har ret i sin fremstilling af det juridiske i sagen, er det ud fra en politisk betragtning vigtigt, at man på en eller anden måde er åben over for at finde en løsning.

Michael Zilmer-Johns, Udenrigsministeriet, mente heller ikke, vi skal slå hånden af den nye amerikanske administration, men tværtimod skal hilse velkommen, at præsident Obama som sin første embedshandling har underskrevet et dekret om at lukke lejren på Guantanamo og i det hele taget indføre en helt anden håndtering af fanger. Det er noget, vi har arbejdet for i meget lang tid. Hvad man konkret skal gøre, kan man ikke lægge sig fast på på mandag. Først må amerikanerne lave deres egen plan. Hidtil har blandt de europæiske lande kun Albanien accepteret at tage imod løsladte fanger, som ikke havde en særlig tilknytning til landet. Vi vil høre på mandag, hvorvidt der er andre lande, der er villige hertil. Vi skal tage imod den udstrakte hånd fra amerikanerne og være så konstruktive som mulig.

EU's terrorlister

Sundhedsministeren: Jeg skal i opfølgning på den udførlige redegørelse på samrådet mellem udenrigsministeren og Europaudvalget den 7. januar 2009 blot for god ordens skyld informere om, at EU's reviderede terrorlister vil blive vedtaget som A-punkt på dette rådsmøde. Rådet har hermed afsluttet den rutinemæssige halvårige opdatering af terrorlisterne.

I overensstemmelse med den aftalte arbejdsdeling mellem Europaudvalget og regeringen skal Folketinget ikke inddrages i det konkrete arbejde med at træffe beslutning om, hvorvidt personer og organisationer skal sættes på eller tages af EU's terrorlister. Derimod skal Folketinget efterfølgende underrettes, når der sker ændringer af EU's terrorlister. Denne arbejdsdeling blev aftalt på et samråd i Europaudvalget i april 2002 og efterfølgende bekræftet i en beretning af 2. maj 2007.

Jeg kan dog oplyse, at det fortsat er regeringens opfattelse, at Rådet bør drage konsekvenserne af dommen vedrørende PMOI fra Retten i Første Instans af 4. december 2008 – forudsat at der ikke fremlægges nye oplysninger, som dels lever op til Rettens procedurekrav, dels dokumenterer at PMOI opfylder kriterierne for optagelse på listen.

Jeg kan af hensyn til førnævnte arbejdsdeling og det forhold, at der er tale om klassificerede oplysninger, ikke komme nærmere ind på den konkrete beslutning.

Morten Messerschmidt var glad for, at sundhedsministeren orienterede om, hvad der skulle ske i PMOI-sagen. Han var klar over, at sundhedsministeren ikke ville komme ind på, hvad der konkret skulle ske med PMOI, men spurgte, om han ikke kunne sige lidt om det processuelle, altså hvad karakteren vil være af nye oplysninger, som kan ændre regeringens opfattelse.

Michael Zilmer-Johns, Udenrigsministeriet, mindede om, at forudsætningen for, at en organisation kommer på listen, er, at en kompetent myndighed – en domstol eller en anklagemyndighed – har afsagt dom eller truffet afgørelse. Det er der ikke noget nyt i. Han havde ikke noget nyt at føje til det, der blev drøftet under det seneste samråd. Nu vil Rådet træffe sin afgørelse som et A-punkt, og derefter vil Europaudvalget i overensstemmelse med normal procedure straks blive orienteret.